

**Recull de textos per a la reflexió
sobre Dijous Sant**

**ÉS EL TEU
TORN**
PASQUA A CASA

Índex

Aquest és un índex interactiu. Clica l'article al qual vols accedir i hi aniràs.

Este es un índice interactivo. Haz click en el artículo que quieras leer ahora e irás.

This is an interactive index. Click on the title you want to read and you will go there.

L'EUCARISTIA: EL SAGRAMENT DE LA FRATERNITAT DE CRIST , José I. González Faus, sj	3
LA TENDRESA ÉS EUCARÍSTICA , Pepa Torres	5
L'AMOR CRISTIÀ ÉS CONCRET I GENERÓS, NO ÉS COM EL DE LES TELENOVEL·LES , Papa Francesc	8
DEIXAR-SE RENTAR ELS PEUS , Joan Soler	9
PARA TIEMPOS DIFÍCILES , José Antonio Pagola	10
DIJOURS SANT , José María Castillo	11
EL DIA DE L'AMOR FRATERN , José María Castillo	11
DIJOURS SANT , José Antonio Pagola	12
MOVE ON , José Antonio Pagola	13

AQUEST ÉS UN MATERIAL AMB FINALITAT PEDAGÒGICA, REFLEXIVA I INTERNA PER PART DE LA COMUNITAT DE LA PASQUA A CASA.

LES OPINIONS I IDEES QUE S'HI ECULLEN NO REPRESENTEN NECESSÀRIAMENT LES DE LA TOTALITAT DE LES PERSONES PARTICIPANTS NI LES DE L'INSTITUT DELS GERMANS MARISTES.

ES TRACTA D'UN RECULL DE TEXTOS D'ACTUALITAT EL·LABORAT PER L'EQUIP DE PASTORAL DE MARISTES CATALUNYA. TOTS AQUESTS TEXTOS SON EN OBERT ALS WEBS DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ CITATS.

L'EUCARISTIA: EL SAGRAMENT DE LA FRATERNITAT DE CRIST

JOSÉ I. GONZÁLEZ FAUS
SÍMBOLS DE FRATERNITAT.

L'eucaristia i la vida en Jesús

Efectivament, en l'eucaristia agraïm que, tot i que de la nostra part no tenim res per oferir a Déu que sigui digne d'ell, podem oferir-li la vida entregada de Jesús: vida entregada fins la mort, per amor als homes i amb la força de l'Esperit. Aquesta vida entregada posà en acte un ensenyament fonamental dels profetes i del mateix Jesús: "Déu vol misericòrdia, no sacrificis", encara que la misericòrdia pugui exigir a l'ésser humà els majors sacrificis (i en aquest món pecador els exigeix molts cops). En l'eucaristia, per tant, oferim a Déu la persona i la vida de Jesús i les hi oferim tot rebent-les nosaltres; persona i vida, que el llenguatge semita designava amb els termes de "cos" i "sang". És una doctrina establerta que el pa i el calze (el cos i la sang) no fragmenten ni parcialitzen la realitat única del Senyor, sinó que són dos símbols d'una mateixa realitat. L'eucaristia és igualment completa, rebuda amb una espècie o amb dues, com l'Església ha ensenyat sempre, encara que la participació amb les dues espècies del pa i del vi actualitza de forma més visible tot el significat de la vida entregada del Senyor, com ho exposarem tot seguit.

L'eucaristia i la fraternitat

Aquesta vida entregada de Jesús es condensa en el gest de comiat que Jesús ens deixà i ens manà actualitzar. Com a recapitulació i recepció de la vida entregada de Jesús, l'eucaristia és el sacrament de la fraternitat, de la mateixa manera que el baptisme és el sacrament de la filiació. L'Església, en efecte, ha qualificat sempre el Dijous Sant, que commemora la institució de l'eucaristia, de "dia de l'amor fratern". Per sant Pau, era molt important ressaltar la profunda unitat ("corporal") de tots els qui participen en l'eucaristia, precisament perquè "el pa és un de sol, i per això nosaltres, ni que siguem molts, formem un sol cos": la persona entregada del Senyor (cf. 1Co 10, 17). Segons una oració molt coneguda del s. II, els primers cristians celebraven agraïts que, de la mateixa forma que els grans de blat escampats pels camps han estat replegats per formar un únic pa, els éssers humans, amb les nostres distàncies i diversitats, ens trobem i formem un mateix cos gràcies a l'eucaristia (cf. Didachê, 10). Per tant, si els cristians no som davant el món un senyal visible i perceptible de fraternitat, aleshores quelcom de molt greu falla en les nostres celebracions eucarístiques.

L'eucaristia i l'esperança

Com a sacrament de fraternitat, l'eucaristia és també un sacrament d'esperança en un món on la fraternitat es troba destrossada i trepitjada pel pecat. En efecte: no és casual que Jesús celebrés el Sant Sopar a l'hora més desesperada de la seva vida, "la nit en què seria entregat", com recorda també la litúrgia. I seria entregat per un dels seus i seria condemnat a mort pels sacerdots en nom de Déu i com a blasfem.

Doncs bé, precisament aquella nit obscura Jesús decideix celebrar un sopar amb els seus. Tant si Jesús aprofità el sopar pasqual com si (segons la cronologia del quart evangeli, que sembla més probable) es tractà d'un àpat diferent, la invitació a un sopar és sempre un acte de celebració. I la celebració en moments objectivament desesperats expressa una actitud d'esperança.

Aquesta esperança la fonamenta i la fa visible Jesús amb el gest que realitza durant el sopar i que el conver-

teix en memorial de la seva vida entregada, que havia transcorregut “fent el bé i guarint tots els oprimits pel diable” (Ac 10,38), és a dir, alleujant el dolor humà i difonent la pau de Déu.

El pa i el vi

Per això, per condensar la seva vida, Jesús es va servir dels dos símbols més profunds i universals en les relacions humanes: el pa, símbol de la necessitat, i la copa de vi, símbol de l'alegria.

Partir el pa és el mateix que compartir la necessitat humana; i passar la copa, comunicar l'alegria. Aquest doble gest, profundament humà i simbolitzador de la vida entregada de Jesús, esdevé el símbol eficaç -sagrament- de la Seva presència real davant els seus, més enllà de la voluntat dels qui volen acabar amb ell i treure-se'l de sobre.

Gràcies a aquest gest el pa i el vi es “transsubstancien” en allò que és la presència del Déu Amor entre nosaltres: la necessitat compartida i l'alegria comunicada. La litúrgia catòlica ha vinculat sempre la transformació del pa i del vi no tan sols a la invocació de l'Esperit (epiclèsis) sinó a la narració del gest doble de Jesús: “prengué el pa, el partí... prengué la copa i la passà”.

El gest del pa enllaça, a més, amb tota la tradició bíblica i amb diversos records de la vida de Jesús. La narració anomenada de la multiplicació dels pans és potser el passatge evangèlic del qual tenim més testimonis conservats, la qual cosa és un ferm indicatiu de la seva historicitat. I aquesta escena està narrada pels evangelistes

amb pinzellades molt semblants a les del Sant Sopar (“prendre els pans, donar gràcies, repartir-los”) i estableixen certa continuïtat entre la dada, segons la qual en partir el pa Jesús es multiplica, i l'afirmació creient que, en partir el pa, Jesús esdevé el Crist; per això, dos deixebles que havien perdut la fe “reconeixen Jesús en partir el pa”. I la “partició del pa” queda en el Nou Testament com una expressió deliberadament ambigua, que no és sempre fàcil endevinar si fa al·lusió a l'eucaristia o bé a una taula compartida.

El quart evangeli ha volgut subratllar aquesta importància del gest i, per això, ha substituït l'al·lusió al pa i al vi (que ja havia evocat abans al capítol 6) per un gest inequívoc de servei com és el gest del lavatori de peus. Sense servei no hi ha eucaristia, ens vol dir el quart evangelista, després de reaccionar contra qualsevol absolutització unilateral de la matèria del pa i del vi. En aquesta inversió de les relacions humanes, que deixen de ser relacions de superioritat i dominació o exclusió per passar a ser relacions d'igualtat i servei, el pa i el vi recuperen el seu caràcter de matèria per al sagrament.

LA TENDRESA ÉS EUCARÍSTICA

Pepa Torres.

Materials del Recés a la ciutat organitzat per Cristianisme i Justícia a Barcelona l'any 2016.

L'Eucaristia no és un acte: és un dinamisme existencial, un procés. Es va anar gestant al llarg de tota la vida de Jesús mitjançant les seves paraules, els seus gestos, les seves trobades, les seves actituds:

- En el desig de donar vida, una vida que és entregada gratuïtament i lliurement (Jn 10,10; Jn 6,35).

- En la compassió davant de la fam i en la seva capacitat de descobrir no solament mancances, sinó també potencialitats, i de crear complicitat triant i confiant en la cerca d'alternatives comunitàries per saciar aquestes persones (Jn 6,5-11).

- En els gestos d'acollir pecadors, dones de mala fama, recaptadors d'impostos i altra gent de mala anomenada, reunir-se amb ells i compartir-hi taula (Lc 15,2; Mt 11,18-19; Mt 9,9-12).

- En l'oferta de comunió i d'intimitat amb el Pare (Jn 6,56). En la interpretació de tantes dimensions de la vida del Regne: la voluntat de l'Abbà i les seves promeses en clau de banquet (Mt 22,1-10), l'ànsia de justícia i de sado-llament dels famolencs i els desposseïts (Lc 16,19-31), el servei (Lc 12,37)...

L'Eucaristia arrenca del gust de Jesús per menjar amb

un determinat tipus de gent i expressar així la seva tendresa cap a les persones més excloses. Menjar, casa i hospitalitat són els grans signes del Regne. Al voltant de la taula s'expressen els valors d'un nou ordre social. L'hospitalitat, la casa i el menjar compartit són sagrament del somni de

Material complementari

Dijous Sant

Déu sobre la humanitat i el cosmos, però són també font de conflicte i signe de contradicció. Per això, a Jesús el van matar per com i amb qui menjava.

El menjar és un protosímbol en totes les cultures. Constitueix la forma primària d'iniciar i mantenir les relacions humanes unides a l'acció de gràcies i a l'oferiment. En l'estudi d'una cultura, quan es descobreix on, quan i amb qui és ingerit el menjar, es pot deduir consegüentment quines són les relacions que hi ha entre els membres d'aquesta societat. Així s'esdevenia també en la cultura jueva contemporània de Jesús. Per això la taula comuna entre jueus i pagans era blasmada. Es considerava impura, ja que els segons no complien els rituals establerts, i així també els passava als pobres, que sovint no tenien els mitjans per fer-ho. En la societat jueva de l'època, la comensalitat dominant era una comensalitat tancada. I, en canvi, la comensalitat de Jesús va ser una comensalitat oberta.

Ell no solament menja amb els seus deixebles i amb els «purs» i «ben vistos», sinó que seu a taula amb pagans, pobres i maleïts. Així doncs, menja amb els amics de Mateu (Mt 9,10) o amb Zaqueu; accepta invitacions que provoquen escàndols, de manera que és acusat de menjador i bevedor (Mt 11,18-19; Lc 7,34); ofereix el banquet del Regne a aquells que anaven pels camins, i fins i tot mana a un criat que surti a buscar-los (Mt 22,8); en un àpat acull les carícies d'una pecadora i arriba a posar-la com a exemple davant de la resta de comensals (Lc 7,36-50)...

Els àpats de Jesús resulten escandalosos perquè fan miques una imatge de Déu i n'inauguren una altra.

En seure a taula amb pecadors i maleïts, Jesús invoca amb ells la benedicció, ja que aquestes persones estaven excloses de Déu pel seu pecat, per les seves biografies imperfectes. Els àpats de Jesús amb els pecadors mostren que Déu és un Déu compassiu i misericordiós el Regne del qual pertany als últims tot i les lleis polítiques i religioses que legitimen el contrari. En aquest sentit, els àpats de Jesús amb pecadors i maleïts són un signe evangelitzador molt més fort que les seves parau-

les. Per això també per a nosaltres avui, en la societat de l'exclusió, en què tanta gent viu de les «engrunes», fer visible, a partir del pa de la nostra vida, el temps, les energies, l'afecte, l'oci i les propietats, la realitat dels exclosos, seure a la seva taula i convidar-los a la nostra, és un signe evangelitzador prou explícit en si mateix que continua desafiant-nos com a Església.

La comunió de taula implica participació, reconeixement de la dignitat de tota persona, independentment de la seva aparença i condició. La comensalitat consagra el veïnatge, la igualtat, l'amistat. Els qui comparteixen taula fan causa comuna, entren en complicitat. Per mitjà de la comensalitat oberta de Jesús, el Regne s'anticipa ja entre nosaltres; s'inaugura la inclusió com a manera alternativa de relació i d'organització social.

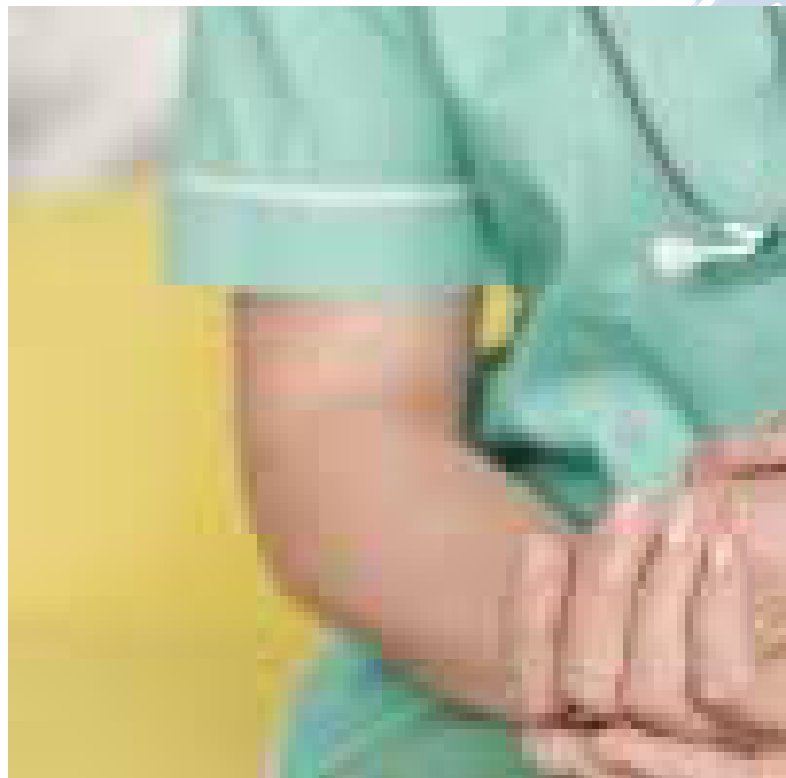
Si Déu regna, ja no han de regnar uns homes sobre uns altres, unes classes sobre unes altres, uns pobles sobre uns altres, un sexe sobre l'altre, una ètnia sobre una altra. És a dir, a Déu només podem acollir-lo com a Pare i Mare si la humanitat és capaç d'asseure's a compartir com a germans i germanes la taula comuna de la vida. Per això la comensalitat de Jesús va resultar molt incòmoda per als poders religiosos i polítics de la seva època i ho segueix essent avui, perquè, com diu Casaldàliga, l'Eucaristia és subversiva; o dit d'una altra manera, amb una metàfora zapatista: «En la globalització actual es va parcel·lant el món i es van assignant racons per a les minories indòcils. Però sorpresa!, el món és rodó. I una característica de la rodonesa és que no té racons. Volem que no hi hagi més racons per desfer-se dels indígenes, de la gent que destorba; per arraconar-la com s'arraconen les escombraries perquè ningú no les vegi».

Per això els àpats de Jesús fan visible el fet que el món és rodó i que no es pot arraconar ningú. Avui moltes persones i molts pobles han estat arraconats i expulsats del banquet neoliberal que s'esdevé en el nostre món:

- Són les més de 42.500 persones al dia que es veuen obligades a abandonar els seus països d'origen a causa de les guerres, la violació dels drets humans, la fam o la manca de futur, i que reclamen hospitalitat i ciutadania més enllà de tenir papers o no tenir-ne, més enllà del seu color de pell, sexe, religió, ètnia i situació socioeconòmica.

- Són les persones excloses del dret a l'habitatge, que viuen en la pobresa energètica, mentre que els bancs i les grans empreses s'enriqueixen amb la seva exclusió i la seva nuesa.

- Són els cossos abusats i maltractats de les dones que pateixen de la violència de gènere, o els cossos de les desaparegudes a causa dels feminicidis que hi ha en el món o els convertits en camp de batalla i botí de guerra.

- Són els més de 10.000 infants refugiats desapareguts en les fronteres d'Àustria i Hongria pel negoci de les xarxes d'éssers humans, sia en el treball sexual, el domèstic o el manual esclau.

- Són les persones excloses de la igualtat d'oportunitats i del dret a la salut, l'educació i el treball.

- Són el precariat i els aturats de llarga durada. Són les persones treballadores dels tallers clandestins que hi ha als barris perifèrics de les nostres ciutats, en les maquiles centreamericanes, o en les fàbriques tèxtils de Bangla Desh que produeixen bona part de les marques que vestim.

- És la mare Terra espoliada pels interessos del lucre i del mercat, que no solament destrueixen els recursos del planeta, sinó que massacren comunitats senceres i els seus líders, com ara Berta Cáceres i tantes altres dones defensores de Drets Humans i ambientalistes. El seu crit s'uneix al de les persones més abandonades de la terra, que reclamen un canvi de rumb, al qual ens insta el papa Francesc a la seva encíclica *Laudato si'* [LS 53].

La tarda de Dijous Sant, Jesús ens pregunta per ells, els reclama. Ens interroga sobre el lloc que ocupen en la taula comuna de la vida i dels drets, i ens recorda que tenim alguna cosa pendent, alguna cosa a fer en memòria seva (Lc 22,19).

Jesús, l'amfitrió, es converteix en el qui serveix (Lc 22,27-28); agafa el gibrell i, amb la tovallola al braç, s'ajup per rentar els peus als deixebles i rentarnos-els a nosaltres, i ens insta a fer el mateix (Jn 13,14-15).

Amb aquest gest, situant-se a sota, trenca la verticalitat i la dialèctica del senyor i l'esclau, dels de dins i els de fora; inaugura l'ordre circular del Regne, en què ningú no és descartable. Ens revela un rostre nou de Déu: el Déu cuidador i compassiu, identificat amb els últims i que, des de l'últim lloc, serveix, sustenta, universalitza, iguala, i inaugura així l'horitzontalitat del Regne i denunciant tota violència i dominació.

Com a Pere, també a nosaltres el gest de Jesús ens segueix provocant, perquè si alguna cosa ens fa autèntica basarda és quedar-nos els darrers i posar-nos en el seu lloc. Des d'aquell primer Dijous Sant, celebrar l'Eucaristia comporta sempre un risc i una passió, la d'entregar la vida a la manera de Jesús, la de partir-la i repartir-la amb tots els que es queden fora dels banquets i se'n senten exclosos. Tanmateix, la temptació que experimentem de manera constant és la de «domesticar» l'Eucaristia, la de convertir-la en una litúrgia asèptica i rutinària, en un acte de pietat individual o en un espectacle. Entrar en comunió amb el Déu de Jesús comporta sempre el «feu això, que és el meu memorial», i seguir actualitzant l'existència a la manera de Jesús. L'Eucaristia no és una experiència evasiva ni individualista, ni una devoció particular, comporta disgustos, compromís agraït i gratuït fins que la creació sencera i tota la humanitat siguin eucarístiques.

Allò que ha salvat el món no és una litúrgia celebrada en un temple, sinó l'execució d'un home que es va fer insuportable als poderosos d'aquest món pel seu amor als petits i als pobres. El Gòlgota no és una litúrgia eclesial, sinó una porció de la vida humana. Celebrar l'Eucaristia

és actualitzar la memòria subversiva de Jesús en el nostre món. Per això és sempre un risc i una desinstal·lació. Aquests dies celebrem també els trenta-sis anys dels assassinats d'Òscar Romero i Lluís Espinal. El primer, en una de les seves homilies, del 28 de maig de 1978, ens recordava: «Si creiem de veritat que Crist, en l'Eucaristia de la nostra Església, és el pa viu que alimenta el món. [...] La fe dels cristians no pot ser tan lànguïda, temerosa, tímida, sinó que de veritat, com deia sant Joan Crisòstom: «Quan combregues, reps foc; hauries de sortir-ne respirant l'alegria, la fortalesa de transformar el món».

I Lluís Espinal, en les seves Pregàries a boca de canó, ens instava a no separar Déu del món, sinó a fer com va fer Jesús: «Tu ens has dit que tot allò que fem als altres t'ho fem a Tu. Ho hem oblidat. I ara sembla que les persones ens destorbin per a arribar fins a Tu. Com si fóssim càtars, et cerquem en superba solitud. Obre'ns els ulls, perquè t'anem trobant en cada rostre, perquè puguem combregar-te cada cop que estenyem una mà o dibuixem un somriure». La nostra tradició com a companyes i companys de Jesús arrenca d'una memòria peril·losa. Com podem ajudar-nos a no domesticar-la? Participar en el Sopar de Jesús és actualitzar la seva memòria subversiva en el nostre món.

A quins riscos ens conviden avui les nostres eucarísties? Quins «getsemanís» existencials i socials ens insta Jesús a afrontar i a acompanyar més enllà de tota frontera o legalitat injusta?

L'AMOR CRISTIÀ ÉS CONCRET I GENERÓS, NO ÉS COM EL DE LES TELENovel·LES

Papa Francesc.
Homilia del 8/1/2014.

L'amor cristià s'ha caracteritzat sempre per ser "concret". Per tant és un amor que "es manifesta més en les obres que en les paraules" és "més en el donar que en el rebre" així ho ha reafirmat el papa en l'homilia de la missa que ha presidit en la Casa Santa Marta.

Cap romanticisme, o bé és un amor desinteressat i servicial, que s'arremanga i es mira als pobres, que prefeix donar més aviat que rebre, o no té res a veure amb l'amor cristià. El papa Francesc és clar sobre el tema i es deixa portar, en aquesta reflexió, en primer lloc, en les paraules de la Primera Carta de Joan, en la qual l'apòstol insisteix en repetir: "Si ens estimem els uns als altres, Déu està en nosaltres i el seu amor és perfecte en nosaltres. L'experiència de la fe, observa el papa, està precisament en aquesta "doble estada". "Estem en Déu i Déu en nosaltres: aquesta és la vida cristiana. No et quedis a l'esperit del món, no et quedis en la superficialitat, no et quedis en la idolatria, no et quedis en la vanitat. No, no, roman en el Senyor. I ell t'ho intercanvia així: ell es queda en nosaltres. Però primer, ell està en nosaltres. Moltes vegades el fem fora i no podem romandre en Ell. És l'Esperit el que roman".

Aclarida la dinàmica de l'esperit que mou l'amor cristià, el papa Francesc passa a examinar la carn. "Romanre en l'amor" de Déu, diu, no és tant un èxtasi del cor, una cosa agradable d'escoltar:

"Mireu que l'amor de què parla Joan no és l'amor de les telenovel·les! No, és una altra cosa. L'amor cristià sempre té una qualitat: la concreció. L'amor cristià és concret.

Jesús mateix, quan parla d'amor, ens parla de coses concretes: donar menjar als famolencs, visitar els malalts i les tantes coses concretes. L'amor és concret. La concreció cristiana. I quan no hi ha aquesta concreció, es pot viure un cristianisme d'il·lusions, perquè no es comprèn bé on està el centre del missatge de Jesús. No arriba aquest amor a ser concret: és un amor d'il·lusions, com aquelles il·lusions que tenien els deixebles quan, mirant Jesús, es creien que era un fantasma".

El "fantasma" és el que de fet -en l'episodi de l'Evangeli d'avui- els deixebles sorpresos i temorosos el veuen venir cap a ells caminant sobre la mar. Però la seva sorpresa sorgeix d'una duresa de cor, perquè -diu el mateix de l'Evangeli-"no havien entès" la multiplicació dels pans que havia tingut lloc poc abans. "Si tu tens un cor endurit -comentat el papa Francesc- no pots estimar i et penses que l'amor sigui de coses imaginaries. No, l'amor és concret". I aquesta concreció, afegeix, es basa en dos criteris:

"Primer criteri: estimar amb fets i no amb paraules. Les paraules se les emporta el vent! Avui hi són, demà no hi són. El segon criteri de concreció és: en l'amor és més important donar que rebre. Aquell que estima, dóna, dóna... Dóna coses, dóna vida, es lliura a Déu i als altres. Però el que no estima, el que és egoista, sempre busca rebre, sempre busca de tenir coses, de tenir avantatges. Queda't amb el cor obert, no com el dels deixebles, que estava tancat, que no entenien res: romandre en Déu i Déu roman en nosaltres, romandre en l'amor".

DEIXAR-SE RENTAR ELS PEUS

JOAN SOLER.
Catalunya Religió, 12/5/2010

Intentaré exposar-vos dues actituds que crec necessàries per a la nostra vida presbiteral. La primera s'adiu amb el títol d'aquesta secció: Deixar-se rentar els peus. L'altre n'és una conseqüència: Viure amb mitjans pobres. I totes dues deriven d'un text del Concili Vaticà II: «Guiats per l'Esperit del Senyor, que ungí el Salvador i l'envià a evangelitzar els pobres, els preveres, com també els Bisbes, evitaran tot allò que de qualsevol manera podria allunyar els pobres, suprimiran de les coses que els pertanyen qualsevol aparença de vanitat. I pararan casa de tal manera, que mai ningú, per humil que sigui, no s'avergonyeixi de visitar-la» (Presbyterorum Ordinis 17).

M'explicaré a partir d'una experiència. Són les 11h. del matí en aquesta terra àrida del meu nou bisbat de Dapaong, al Togo. Estic visitant les famílies que tenen alguna persona amb disminució psíquica per començar un grup de pregària amb ells. M'he disposat a rentar els peus a tots i el dia va molt bé. Després de més de tres hores d'anar amunt i avall, el catequista em diu que resta una darrera casa. Hi viu una dona viuda, els fills de la qual han emigrat a Costa d'Ivori per guanyar algun diner, però fa temps que no en sap res. Ella ha quedat sola amb la seva filla disminuïda psíquica, que és justament la qui, en sentir la moto, surt mig nua per rebre'ns amb un gran somriure. La salutem. Ens vol dir alguna cosa, però un crit de dins la casa la fa entrar de seguida. És la seva mare. Ens hi acostem a poc a poc i, darrera un mur de fang que ha caigut, trobem una dona gran asseguda. La filla s'ha amagat en una de les dues casetes de fang que queden dretes. Les altres també han caigut per culpa de la pluja. La veritat és que la situació és molt miserable i la dona té vergonya. Té vergonya de mostrar-nos tota la seva pobresa.

Prenc lloc al seu costat i començo a parlar-hi. Tinc clar que la podré ajudar perquè ho necessita de veritat. Ella em deixa explicar escoltant les traduccions que fa el catequista fins que, finalment, callo. Es fa un moment de silenci i ella pren la paraula. El catequista

somriu, i no sap com dir-m'ho: «Ella m'agraeix la visita, pero ara hauria de marxar. No té res per a oferir-me, i en aquestes condicions no pot parlar amb mi. No és just que jo li porti alguna cosa i que ella no em doni res». Jo li dic que no és necessari. Que he vingut per ajudar-la i que no em fa falta res. Però ja no hi ha res més a dir. Ens dóna la mà i ens acomiadem.

On ha estat el problema? Doncs molt senzill. Ella volia, també, rentar-me els peus. Si hagués arribat a casa seva amb senzillesa, si no hagués ofert res, excepte la meua presència, ella no m'hauria rebutjat, perquè l'amistat, ella també la podia compartir. Però no és això el que li

he ofert. Jo no m'hi he acostat com un pobre. Jo li he posat un gibrell als peus i els hi he volgut rentar. I ella m'ha dit: No, «Si no et rento, no tindràs part amb mi» (Jn 13,8).

I tot això ho vaig comprenent camí de casa, mentre la sorra em va embrutant els peus. I és que, en el fons, el que la dona m'ha dit és: «Ara no et puc rentar». No puc perquè tu vens massa calçat. No puc perquè tu ja vens amb els peus nets. No puc perquè tens tantes ganes d'estimar, de donar-te, de fer-nos el bé, que no deixes que t'estimem, que et donem, que et fem el bé.

Us adoneu d'on vull anar a parar? Massa sovint m'havia pensat que la pastoral era un rentar els peus a tots, posar-se contínuament al servei de tots, desplegar tots els mitjans que tenim en una actitud d'entrega generosa i total que, certament, està molt bé, però no ho és tot. Em sembla que ens cal, també, deixar-nos rentar els peus. Posar-nos en el lloc de Pere i no voler prendre sempre el lloc de Jesús. És cert que el prevere actua en nom de Crist, però també és cert que l'evangeli ens diu: «Us ho asseguro: tot allò que feu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho feu» (Mt 25,40). És a dir, l'altre també és el Crist, i per tant ens caldrà, de vegades, deixar-nos rentar els peus pels pobres del nostre entorn, situar-nos un graó sota seu, deixar-nos estimar per ells, tot deixant que siguin, baldament per un instant, senyors de la seva vida.

Com m'ha acostat adonar-me'n! Jo no havia parat la casa amb humilitat, sinó que havia desplegat tots els meus béns per posar-los al seu servei. Però l'altre ha tingut vergonya de visitar-la. Caldrà tornar a començar de nou. «Vés, ven tot el que tens i dóna-ho als pobres, i tindràs un tresor al cel. Després vine i segueix-me» (Mc 10,21).

PARA TIEMPOS DIFÍCILES

JOSÉ ANTONIO PAGOLA.
RELIGIÓN DIGITAL. 13/11/2010.

Los profundos cambios socioculturales que se están produciendo en nuestros días y la crisis religiosa que sacude las raíces del cristianismo en occidente, nos han de urgir más que nunca a buscar en Jesús la luz y la fuerza que necesitamos para leer y vivir estos tiempos de manera lúcida y responsable.

Llamada al realismo. En ningún momento augura Jesús a sus seguidores un camino fácil de éxito y gloria. Al contrario, les da a entender que su larga historia estará llena de dificultades y luchas. Es contrario al espíritu de Jesús cultivar el triunfalismo o alimentar la nostalgia de grandezas. Este camino que a nosotros nos parece extrañamente duro es el más acorde a una Iglesia fiel a su Señor.

No a la ingenuidad. En momentos de crisis, desconcierto y confusión no es extraño que se escuchen mensajes y revelaciones proponiendo caminos nuevos de salvación. Éstas son las consignas de Jesús. En primer lugar, "que nadie os engañe": no caer en la ingenuidad de dar crédito a mensajes ajenos al evangelio, ni fuera ni dentro de la Iglesia. Por tanto, "no vayáis tras ellos": No seguir a quienes nos separan de Jesucristo, único fundamento y origen de nuestra fe.

Centrarnos en lo esencial. Cada generación cristiana tiene sus propios problemas, dificultades y búsquedas. No hemos de perder la calma, sino asumir nuestra pro-

pia responsabilidad. No se nos pide nada que esté por encima de nuestras fuerzas. Contamos con la ayuda del mismo Jesús: "Yo os daré palabras y sabiduría"... Incluso en un ambiente hostil de rechazo o desafecto, podemos practicar el evangelio y vivir con sensatez cristiana.

La hora del testimonio. Los tiempos difíciles no han de ser tiempos para los lamentos, la nostalgia o el desaliento. No es la hora de la resignación, la pasividad o la dimisión. La idea de Jesús es otra: en tiempos difíciles "tendréis ocasión de dar testimonio". Es ahora precisamente cuando hemos de reavivar entre nosotros la llamada a ser testigos humildes pero convincentes de Jesús, de su mensaje y de su proyecto.

Paciencia. Ésta es la exhortación de Jesús para momentos duros: "Con vuestra perseverancia salvaréis vuestras almas". El término original puede ser traducido indistintamente como "paciencia" o "perseverancia". Entre los cristianos hablamos poco de la paciencia, pero la necesitamos más que nunca. Es el momento de cultivar un estilo de vida cristiana, paciente y tenaz, que nos ayude a responder a nuevas situaciones y retos sin perder la paz ni la lucidez.

DIJOURS SANT, EL DIA DE L'AMOR FRATERN

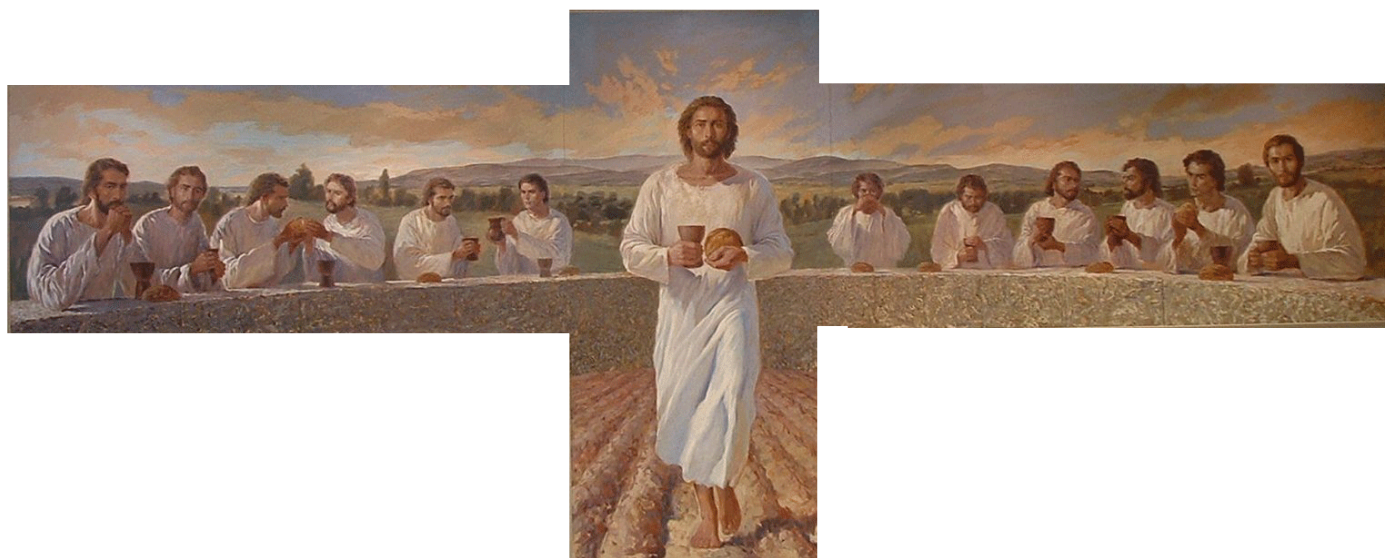
José María Castillo.
Comentaris a l'Evangeli

El dijous Sant també és conegut a l'església com el "dia de l'amor fratern". I sense dubte hi ha motius per qualificar-lo així. Però en veure d'aquesta manera aquest dia, podem caure en el parany de mutilar l'evangeli i descomposar el significat de Jesús. ¿Per què? Molt senzill: perquè en fer això, Jesús quedaria reduït a un mestre de "caritat" i "beneficència". I és cert, Jesús ens va ensenyar a estimar i a ajudar als necessitats. Però tan cert com això, és que Jesús va arribar molt més lluny. No només va integrar els marginats a la taula de la fraternitat, sinó quelcom molt més decisiu: els àpats de Jesús, tan freqüents als evangelis, són la crítica radical a l'estratificació social comuna i estableixen la igualtat social. La taula de Jesús és l'espai humà en el que "cauen les fronteres socials" per tal que neixi una nova comunitat humana. (J. D. Crossan, N. Perrin, E. P. Sanders, D. E. Smith...).

Però "rentar els peus" és molt més fort. No té tan sols una significació social, sinó que també acaba amb un dels constitutius més determinants de la religió. L'àpat ("simposi") era el fet central, a les cultures antigues per a expressar i fixar l'estratificació social. Això vol dir que Jesús, en rentar els peus als deixebles precisament al sopar (Jn 21,3,2) no només va practicar un "acte exem-

plar d'humilitat", sinó que en realitat el que va fer va ser destruir qualsevol pretensió possible de superioritat. El Messies, el Senyor, el Fill de Déu, la "imatge de Déu", el Revelador de Déu (Jn 1,18; Mt 11,27; Col 1,15; Heb 1,2) es fa present en el servent i l'esclau, en l'estrat més baix de qualsevol escala humana. Així Jesús va desautoritzar a tota organització religiosa dins la que s'estableixen estaments diferents de poder i dins la qual, i per això mateix, hi ha dirigents religiosos que s'imposen i sotmeten (o pretenen sotmetre's) als altres.

Quan Pere li diu a Jesús "no em rentaràs els peus mai" (Jn, 13,8) Pere s'estava enfrontant de nou, al projecte de Jesús. Ja Jesús havia increpat a Pere dient-li "¡Satanàs!" (Mt 16,21 par). Ara l'amenaça amb la possibilitat de tallar tota relació amb ell. Jesús va veure que en això s'estava jugant quelcom decisiu. Pere (i els altres apòstols) esperaven i desitjaven una "religió renovada". Però "a fi de comptes", una altra religió, amb les seves autoritats, poders i dignitats. Jesús talla d'arrel. El projecte de Jesús és un moviment profètic de seguidors de l'Evangeli motivats per la bondat, la transparència i la incansable ajuda mútua. Això és el que Jesús va instituir en el darrer sopar.

DIJOUS SANT

José María Castillo.
Comentaris a l'Evangeli

Lectura de l'evangeli segons sant Joan (Jn 13,1-15):

Eren ja les vigílies de la festa de la Pasqua. Jesús sabia que havia arribat la seva hora, la de passar d'aquest món al Pare. Ell que sempre havia estimat el seus en el món, ara els demostrà fins a quin punt els estimava.

Durant el sopar, quan el diable ja havia posat en el cor de Judes, fill de Simó Iscariot, la resolució de trair-lo, Jesús, conscient que el Pare li havia deixat a les mans totes les coses, conscient que venia de Déu i a Déu tornava, s'aixecà de taula, es tragué el mantell i se cenyí una tovallola; després tirà aigua en un gibrell i es posà a rentar els peus als deixebles i a eixugar-los-els amb la tovallola que duia a la cintura.

Quan anava a rentar Simó Pere, aquest li diu: «Senyor, ¿vós voleu rentar-me els peus a mi?» Jesús li respon: «Ara no entens això que faig; ho entendràs després.» Pere li diu: «Mai de la vida! Vós no em rentareu els peus.» Jesús li contestà: «Si no et rento, tu no ets dels meus.» Li diu Simó Pere: «Si és així, Senyor, no em renteu només els peus: renteu-me també les mans i el cap.» Jesús li respon: «Qui s'ha banyat només necessita rentar-se els peus; ja està net tot ell. I vosaltres ja esteu nets, encara que no tots.»

Jesús sabia qui l'havia de trair; per això deia que no tots estaven nets.

Després de rentar-los els peus, quan s'hagué posat el mantell i assegut a taula, els digué: «¿Enteneu això que us acabo de fer? Vosaltres em dieu Mestre i Senyor, i feu bé de dir-ho, perquè ho sóc. Si, doncs, jo, que sóc el Mestre i el Senyor, us he rentat els peus, també vosaltres us ho heu de fer els uns als altres. Us he donat exemple perquè vosaltres ho feu tal com jo us ho he fet.»

El relat del lavatori dels peus no és tan sols un exemple d'humilitat i servei que ens va deixar Jesús. A més d'això, i molt més que això, és la lliçó més eloqüent i mes contundent, que hi ha als evangelis, en quant que es refereix a com ha de gestionar-se l'església, la comunitat cristiana i fins i tot la convivència en la societat. Per comprendre el que això representa, s'ha de tenir en compte que l'Evangeli de Joan va ser l'últim que es va redactar, i va ser cap el final del segle primer. En aquell moment, les esglésies que havia organitzat sant Pau portaven prop de cinquanta anys funcionant. Eren "esglésies" en les que hi

havia esclaus, (Col 3,22-4, 1Filem;cf. 1Pe2,18-20; 3,9. 14-17;4,16). I es sap que un dels deures més freqüents dels

esclaus era rentar els peus als seus amos i senyors. Tot i sabent, que l'esclau era algú "sense capacitat de dir no" (Séneca, De benef. 3,19) (J.D.G. Dunn).

Tot i així, és important fixar-se en que tot el relat comença amb la grandiositat de la Missió que Jesús havia rebut de Déu. I el mateix relat acaba dient que l'ésser humà més gran, que Déu ha enviat a aquest món, aquest ésser humà ha vingut per a donar exemple als humans, no de poder, sinó d'esclavatge. Es a dir, va venir a donar exemple, "d'algú que pertany a un altre, no a sí mateix". Per això precisament, el que va fer Jesús aquella nit, no era fàcil de comprendre. I per això també Pere es resistia amb fermesa a que Jesús prengués amb ell l'ofici d'esclau..

Com a nota informativa: a la primera carta de Pere, se'ls diu als responsables (o dirigents) de l'Església, que "tinguin cura del seu ramat". Sense dubte, hi havia comunitats en les que ja no s'acomplia la ferma advertència de Jesús als dotze de no voler mai els primers llocs, ni governar com els caps de les nacions i els tirans d'aquest món. (Mc 10,42-45; Mt 20, 25-28; Lc 22, 24-27). El Dijous Sant, "Dia de l'amor frater", és abans que res el dia en que l'Església recorda que aquest món i aquesta Església s'han de governar des de la posició del que es situa a la vida com a servidor i esclau dels altres

MOVE ON

Commentary of the Gospel by José Antonio Pagola

Jesus also knows that his hours are numbered. However, he does not think about hiding or running away. What he does is organize a special farewell dinner with his closest friends. It is a serious and delicate moment for him and for his disciples: he wants to live it in all its depth. It is a thoughtful decision.

Aware of the imminence of his death, he needs to share with his family his total trust in the Father even at this hour. He wants to prepare them for such a hard blow; his execution does not have to plunge them into sadness or despair. They have to share together the questions that arise in all of them: what will become of the kingdom of God without Jesus? What should his followers do? Where will they feed their hope in the coming of the kingdom of God?

Apparently, it is not a paschal dinner. It is true that some sources indicate that Jesus wanted to celebrate with his disciples the Passover meal or seder, in which the Jews commemorate the liberation from Egyptian slavery. However, when describing the banquet, not a single allusion is made to the Easter liturgy, nothing is said of the paschal lamb or the bitter herbs eaten that night, the departure from Egypt is not ritually remembered, as it was prescribed.

On the other hand, it is unthinkable that on the same night that all the families were celebrating the most important dinner of the Jewish calendar, the priests and their assistants would leave everything to take care of the arrest of Jesus and organize a night meeting in order to go concreting the most serious accusations against him. It seems more plausible information from another source that places the dinner of Jesus before the feast of Easter, as it tells us that Jesus is executed on the 14th of Nisan, the eve of Easter. Thus, it does not seem possible to establish with certainty the paschal character of the last supper. Probably, Jesus made a pilgrimage to Jerusalem to celebrate the Passover with his disciples, but he could not carry out his desire, since he was arrested and executed before that night arrived. However, it did give him time to celebrate a farewell dinner.

In any case, it is not an ordinary meal, but a solemn dinner, the last of many others that had been celebrated in the villages of Galilee. They drank wine, as was done on great occasions; They dined reclining to have a quiet after-dinner, not sitting, as they did every day.

It is probably not an Easter dinner, but in the atmosphere, there is already the excitement of Easter celebrations. The pilgrims make their last preparations: they acquire unleavened bread and buy their paschal lamb. Everyone looks for a place in the shelters or in the patios

and terraces of the houses. Also the group of Jesus seeks a quiet place. That night, Jesus does not retire to Bethany as he did the previous days. He stays in Jerusalem. His farewell has to be celebrated in the holy city. The stories say that he celebrated the supper with the Twelve, but we must not exclude the presence of other disciples who have come with him on a pilgrimage. It would be very strange that, contrary to his custom of sharing his table with all kinds of people, even sinners, Jesus suddenly adopted such a selective and restricted attitude.

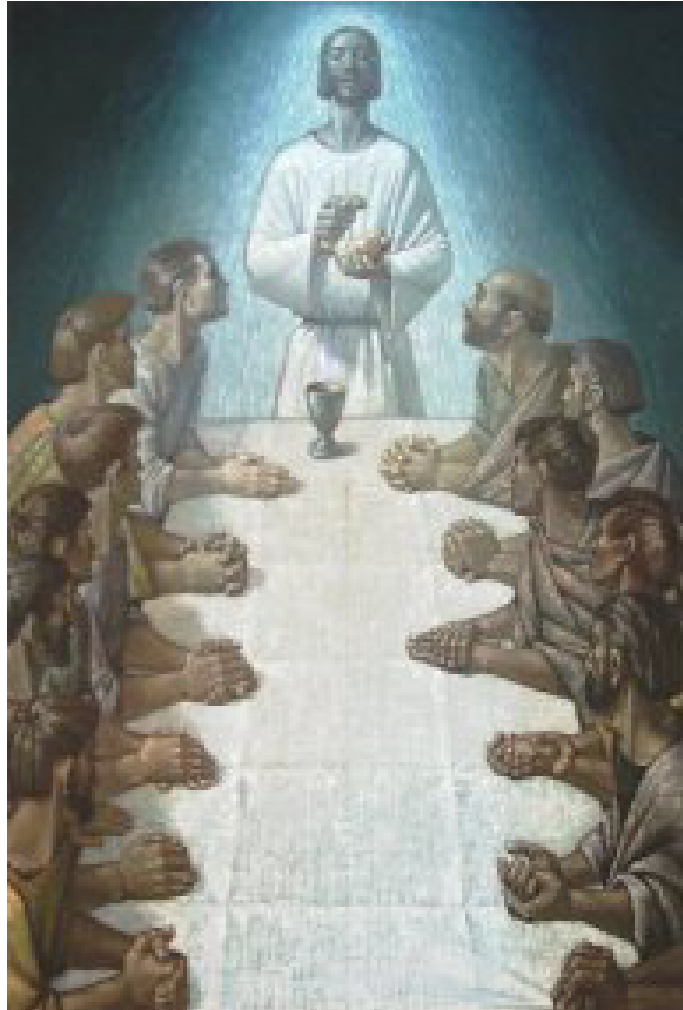
Can we know what was really lived in that dinner?

Jesus lived the meals and dinners he did in Galilee as a symbol and anticipation of the final banquet in the kingdom of God. Everyone knows those meals animated by the faith of Jesus in the final kingdom of the Father.

It is one of its characteristic features as it travels through the villages. Also tonight, that dinner makes you think of the final banquet of the kingdom. Two feelings seize Jesus. First, the certainty of his imminent death; he can not avoid it: that is the last glass he will share with his family; everyone knows it: do not have illusions. At the same time, his unwavering trust in the kingdom of God, to which he has devoted his whole life. Speak clearly: "I assure you: I will no longer drink of the fruit of the vine until the day I drink it again in the kingdom of God." Death is next. Jerusalem does not want to answer your call. His activity as a prophet and bearer of the kingdom of God is going to be violently truncated, but his execution will not prevent the arrival of the kingdom of God that he has been announcing to all. Jesus maintains his faith unchanged in this saving intervention of God. You are sure of the validity of your message. His death will not destroy anyone's hope. God will not back down. One day Jesus will sit down at the table to celebrate, with a cup in his hands, the eternal feast of God with his sons and daughters. They will drink a "new" wine and together they will share the final feast of the Father. Tonight's dinner is a symbol.

Moved by this conviction, Jesus prepares to animate the dinner by spreading his hope to his disciples.

The meal begins according to Jewish custom: he stands up, takes bread in his hands and pronounces, in the name of all, a blessing to God, to which everyone responds saying "amen." Then he breaks the bread and distributes a piece to each one. Everyone knows that gesture. You have probably seen Jesus do it on more than one occasion. They know what that rite of the presider of the table means: by giving them this piece of bread,

Jesus gives them the blessing of God. How he impressed them when he gave it to sinners, collectors and prostitutes! When they received that bread, they all felt united among themselves and with God. But that night, Jesus adds some words that give new and unusual content to his gesture. As he distributes the bread, he says these words: "This is my body. I am this bread. See me in these pieces giving me to the end, to bring you the blessing of the kingdom of God ».

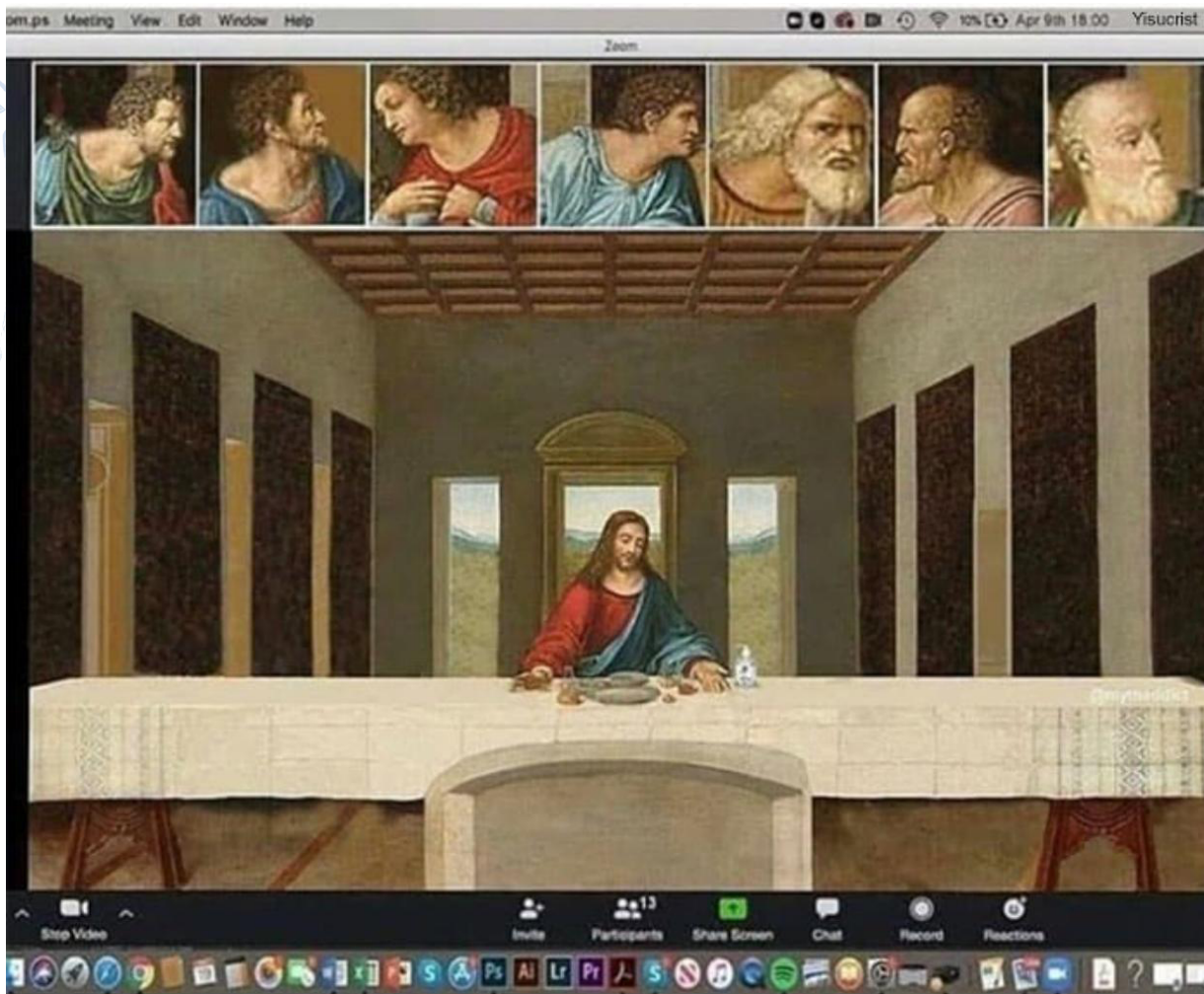
What did those men and women feel when they first heard these words of Jesus?

They are much more surprised by what he does at the end of dinner. Everyone knows the ritual that is customary. Towards the end of the meal, the one who presided over the table, sitting down, took a glass of wine in his right hand, kept it a foot high on the table and pronounced a prayer of thanksgiving for the food on it, to which everyone responded "amen." Then he drank from his glass, which served as a signal to others so that each one of them drank from theirs. However, that night Jesus changed the rite and invited his disciples to all drink of a single cup: his! Everyone shares that "cup of salvation" blessed by Jesus. In this cup that is being passed on and

offered to all, Jesus sees something "new" and peculiar that he wants to explain: "This cup is the new Covenant in my blood. My death will open a new future for you and for all ». Jesus does not think only of his closest disciples.

In this decisive and crucial moment, the horizon of his gaze becomes universal: the new Covenant, the final reign of God will be for many, "for all".

With these prophetic gestures of the delivery of bread and wine, shared by all, Jesus turns that farewell dinner into a great sacramental action, the most important of his life, which best summarizes his service to the kingdom of God, which he wants leave recorded forever in his followers. He wants them to continue to be linked to him and to nourish his hope in him. Let them remember him always delivered to his service. He will continue to be "the one who serves", the one who has offered his life and death for them, the servant of all. So he is now in their midst at that dinner and so he wants them to remember him always. The bread and the cup of wine will evoke before them the final feast of the kingdom of God; the delivery of that bread to each one and the participation in the same cup will bring to memory the total gift of Jesus. "For you": these words summarize well what his life has been in the service of the poor, the sick, the sinners, the despised, the oppressed, all those in need ...

These words express what his death will be now: He has "gone out of his way" to offer everyone, in the name of God, welcome, healing, hope and forgiveness.

Now he gives his life to death offering everyone the salvation of the Father.

This was the farewell of Jesus, which was recorded forever in the Christian communities. His followers will not be orphans; the communion with him will not be broken by his death; it will remain until one day all drink together the cup of "new wine" in the kingdom of God. They will not feel the emptiness of their absence: repeating that dinner they will be able to feed on their memory and their presence. He will be with his people holding his hope; they will prolong and reproduce their service to the reign of God until the final reunion. In a germinal way, Jesus is designing in his farewell the master lines of his followers' movement: a community nourished by himself and totally dedicated to opening roads to the kingdom of God, in an attitude of humble and fraternal service, with the hope the reunion of the final party.

Does Jesus also make a new sign by inviting his disciples to fraternal service? The Gospel of John says that,

at a certain time of the dinner, he got up from the table and "began to wash the feet of the disciples." According to the story, he did it to set an example to all and let them know that his followers should live in an attitude of mutual service: "Washing each other's feet." The scene is probably a creation of the evangelist, but it reflects admirably the thought of Jesus. The gesture is unusual.

In a society where the role of people and groups is so perfectly determined, it is unthinkable that the diner of a festive meal, and even less the one who presides over the table, starts to perform this humble task reserved for serfs and slaves. According to the story, Jesus leaves his post and, like a slave, begins to wash the feet of the disciples. It is difficult to draw a more expressive image of what his life has been like, and of what he wants to leave engraved forever in his followers. He has repeated it many times: "Whoever wants to be great among you, will be your servant; and whoever wants to be first among you, will be a slave of all." Jesus expresses it now plastically in this scene: by wiping the feet of his disciples he is acting as a servant and slave of all; In a few hours he will die crucified, a punishment reserved especially for slaves.